

PHECSEA

driemaandelijks tijdschrift van de
VERENIGING VOOR ENTOMOLOGIE
van de
Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen

Redactieadres : W. De Prins, Diksmuidelaan 176, 2600 Berchem. Tel. : 031-22.02.35

Jaargang 7

Januari 1979

Nummer 1

INSEKTEN IN DE HOBOKENSE POLDER

INLEIDING

Het gebied "Hobokense Polder" ligt langsheen de rechterscheldeoever tussen Cockerill Yards en de petroleuminstallaties van Antwerpen-Zuid op ongeveer 500 m van het centrum van Hoboken. Niettegenstaande deze schijnbaar ongunstige ligging vormt de verzameling plassen, rietvelden, broekbossen, grachten en populierbossen een natuurgebied met grote natuurwetenschappelijke waarde.

Voor dit laatste werd het bewijs grotendeels geleverd door een inventarisatie (op gebied van planten, vogels, insecten enz.) die de "Werkgroep Hobokense Polder" de laatste jaren (voornamelijk 1978) in samenwerking met verschillende mensen hield. Dit artikel vormt een (vooral) verslag van de inventarisatie op het gebied van insecten.

Deze studie draagt bij in de strijd tegen de bedreigingen van de polder; voor de uitbouw van het prestigieuze Polderstad-project zou het totale gebied immers opgeofferd worden. Tenzij wij dit kunnen verhinderen, zal een der laatste natuurgebieden in het Antwerpse verdwijnen.

In de studie zelf nu werd het voorkomen van enkele voorname insectenfamilies en -orden bestudeerd :

1. Odonata (libellen) (p. 2)	Waarnemingen door :
2. Heteroptera aquatica (waterwantsen)(p. 10)	L. VERLINDEN (1977)
K. MARTENS (1975 - 1978)
3. Coleoptera aquatica (waterkevers)(p. 14)	L. VERLINDEN (1977)
K. MARTENS (1978)
4. Syrphidae (zweefvliegen) (p. 17)	L. VERLINDEN (1977)
P. PALS (1978)
5. Lepidoptera (vlinders) (p. 24)	W. VANDERVEKEN (1978)
L. PEETERS (1960)
6. Losse waarnemingen (p. 30)	W. DE PRINS (1975 - 1976)

1. ODONATA (LIBELLEN)

(Koen MARTENS)

1.1. Inleiding

Gegevens over Odonata in de Polder werden voornamelijk tijdens twee perioden verzameld : rond 1960 door de heer Ludo PEETERS, m.a.w. in de glorietijd van de Polder. Uit deze periode zijn enkel gegevens over Anisoptera bekend. Vijftien jaar later, namelijk vanaf 1975 tot op het huidig moment, werd voornamelijk door mezelf intensiever naar libellen gezocht. Gegevens over deze laatste periode vindt men in tabel 1 (p. 8).

1.2. Besprekking van de waargenomen soorten

ZYGOPTERA

1. Sympacma fusca

De enige waarneming op 17-09-1978 betreft een mannetje, gevangen in de boomgaard. S. fusca komt slechts plaatselijk voor, en meestal niet met veel individuen tegelijk. Dat deze soort pas in 1978 werd gevangen, wil dus geenszins zeggen dat ze de vorige jaren ontbrak.

2. Lestes virens

Slechts één waarneming uit 1977. Het betreft een mannetje, gevangen tussen Barberven en Broekskot. De soort wordt in België slechts lokaal aangetroffen. L. virens prefereert doorgaans laagveenplassen en dichtbegroeide vennen.

3. Lestes viridis

De soort komt in kleine aantallen voor, tot talrijk in de boomgaard, verspreid door het gehele gebied, maar steeds aan water met overhangend struikgewas. Dit hangt samen met de afwijkende levenswijze van de soort. L. viridis legt namelijk de eitjes buiten het water, in over het water hangende struiken en bomen. Bij het uitsluiten vallen de zogenaamde 'pronymfen' in het water en vervelen daar tot larve, waarna de cyclus een gewoon verloop kent. Waarnemingen uitsluitend vanaf augustus.

4. Lestes sponsa

Op het moment (1978) één van de algemeenste libellensoorten van de Polder. Een populatieschatting met behulp van de capture-recapture methode, begin augustus 1978, gaf op een vrij willekeurig gekozen oppervlakte van 25 vierkante meter (begroeiing hoofdzakelijk grassen met een lengte kleiner dan 1 m) een 390-tal dieren. Gegevens van dit onderzoek worden ook gebruikt in verband met een ekologische en ethologische studie van de soort in de Polder.

In tabel 1 is ook duidelijk te zien dat L. sponsa in 1975 talrijk voorkwam, in 1976 veel minder (slechts 1 exemplaar op 9 ekskursies), terwijl de aantallen weer stegen in 1977 en 1978. Deze daling in 1976 is ongetwijfeld te wijten aan de grote droogte in dat jaar, die trouwens invloed had op het voorkomen van alle juffers. Bijna al het open water was eind 1976 verdwenen!

5. *Erythromma viridulum* (roodoogjuffer)

Dit is wel verreweg de zeldzaamste juffer tot hertoe in de Polder gevangen. Het betreft twee volledig uitgekleurde mannetjes, beide waargenomen in de loop van augustus 1978 en op een afstand van de waterkant. Normaal prefereert de soort grote stilstaande vennen en plassen, voornamelijk deze welke bedekt zijn met drijvende bladeren van waterplanten. In de omgeving van het Antwerpse vond ik enkele grote populaties, zodat het niet uitgesloten is dat uitbreiding van het aantal in de Polder in de toekomst optreedt.

6. *Enallagma cyathigerum*

Ook deze soort blijkt zeer duidelijk in aantal vooruit te gaan. Waar ze in 1975 niet en in 1976 in 1 exemplaar werd waargenomen, kwam ze in 1977 gedurende de hele vliegtijd algemeen voor. Ook in 1978 werden verschillende exemplaren waargenomen. Normaal een uitgesproken heidelibel (zandgrond en laagveen), daarom zullen waarschijnlijk nooit zeer grote populaties voorkomen, temeer daar de soort door de volgende zal verdrongen worden.

7. *Ischnura elegans*

De over het gehele land meest verspreide waterjuffer is ook in de Polder uitgesproken massaal vertegenwoordigd. Een populatieschatting op deze soort werd nog niet uitgevoerd, maar ik vermoed dat zij gelijklopend zal zijn met *L. sponsa*. Wel dienden de beide soorten op verschillende plaatsen gezocht te worden : *Ischnura*prefereert duidelijk lage oeevervegetatie en dit te allen tijde. *L. sponsa* daarentegen pendelt : bij zonnig weer vindt men ze in grote aantallen in pitrusvelden, zeggenpollen enz., bij slecht weer - overtrokken, regen - hangen ze verdoken aan grasstengels, een flink stuk van de waterkant verwijderd. Hier dieper op ingaan zou ons echter te ver leiden.

8. *Coenagrion puella*

Enkele vangsten tijdens zomer 1978. De beste periode voor deze en volgende soort is mei-juni. Precies dan blijft er weinig tijd voor onderzoek, zodat goede gegevens ontbreken. Waarschijnlijk verspreid voorkomend.

9. *Coenagrion pulchellum*

Slechts 1 wijfje aan de Muisgracht, juli 1978. Zie de opmerking bij vorige soort.

ANISOPTERA

10. *Anax imperator* (keizerslibel)

Deze prachtige libel was in 1978 zeer goed vertegenwoordigd in de Polder. Omdat in de tabel enkel vangsten genoteerd worden, en alle Aeschnidae, door hun enorme vliegbehendigheid, tot de moeilijkst te vangen insecten behoren, geeft dit geen goed beeld van de voorkomende aantallen.

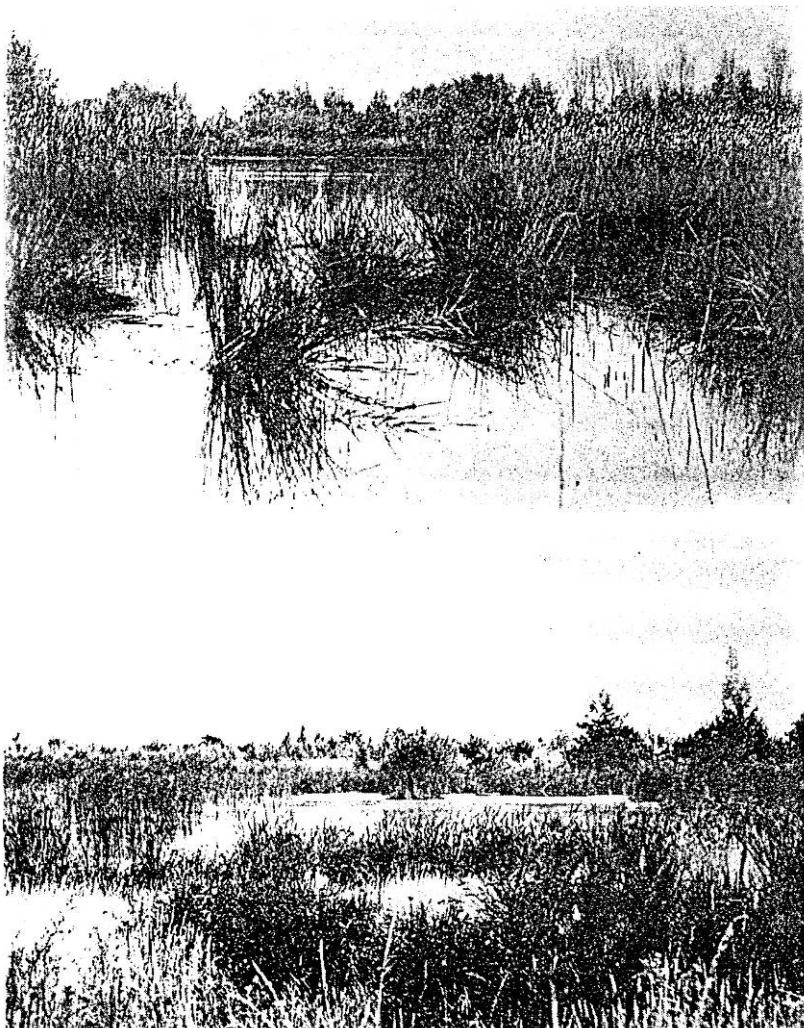

Fig. 1 : Het Broekskot in de Hobokense Polder
(foto's : W. VANDERVEKEN)

Beter is een dergelijke waarneming : op 1 dag in augustus 1978 werden volgende territoria (door mannetjes) aangedaan : Barberven 3, Broeks-kot minimum 5, Muisgracht 1, Reigershoek minimum 2; andere plaatsen werden toen niet bezocht.

A. imperator is in de vlucht goed van andere Aeschnidae te onderscheiden door het iets naar beneden gebogen abdomen.

11. Aeschna cyanea (blauwe glazenmaker)

De meest algemene Aeschna in de Polder. Vanaf begin augustus tot soms eind oktober komen steeds enkele exemplaren voor. Op 10-09-1978 werd een groot aantal exemplaren (verscheidene tientallen) gezien in de boomgaard. Ook waargenomen in 1960. In vergelijking met de waarnemingen uit voorgaande jaren lijkt de soort vooruit te gaan.

Opmerking : hardnekkige geruchten doen de ronde als zou in de Polder Aeschna viridis, de groene glazenmaker, voorkomen. Bij mijn weten is er echter nooit een te aanvaarden waarneming geweest. Uit eigen ervaring is het duidelijk dat het waarschijnlijk steeds wijfjes van A. cyanea betreft, die meestal in een volledig groene vorm voorkomen. Bovendien zijn opgegeven kenmerken als de T-vlek op het voorhoofd en de dikte van de thorax-naden ook vrij variabel. Het voorkomen van de soort is des te meer onwaarschijnlijk, omdat in de Polder nooit krab-benscheer (Stratiodes aloides) werd gemeld, waar A. viridis ekologisch zeer sterk aan gebonden blijkt.

12. Aeschna juncea

De soort komt voornamelijk voor aan plassen en in veengebieden in bergstrekken. Alle waarnemingen in de Polder gebeurden in het najaar van 1976, tussen de Leigracht en de spoorwegbrug, m.a.w. op een zekere afstand van het open water, en in de boomgaard. Voordien en na 1976 geen waarnemingen.

13. Aeschna mixta (kleine glazenmaker)

Waargenomen in 1960 rond fort VIII en via migraties ook in de Polder. Waar uit de jaren 1976 en 1977 slechts weinig waarnemingen van telkens geringe aantallen bekend zijn, was de soort werkelijk talrijk te noemen in 1978, voornamelijk tijdens de maanden september en oktober. De meeste waarnemingen gebeurden tegen de late namiddag en bijna steeds op zandwegen. De dieren vliegen zelden alleen. Niettegenstaande het eigenlijke areaal Zuid-Europa is, kent de soort ook in onze streken een algemene verspreiding.

14. Aeschna inoscelis (voorjaarsglazenmaker)

Waargenomen op 20-04-1964 door Ludo PEETERS. Later is deze in ons land zeer zeldzame Aeschna niet meer gevangen. Vermoedelijk betrof het een migrant.

15. Aeschna grandis (bruine glazenmaker)

Waargenomen op 26-06-1965. Door de sterk gebruiinde vleugels goed herkenbaar, vermoedelijk ook waargenomen op 21-08-1978. Vooraleer er echter aan gedacht kon worden het dier te vangen, verdween het pijlsnel tot op ca. 100 m hoogte. A. grandis heeft geen speciaal voorkeursbio-toop.

16. Cordulia aenea

De enige waarneming dateert van 01-05-1959. De soort komt in ons land vooral voor in de Ardennen op vijvers en laagveen. Mogelijk was zij vroeger algemeen.

17. Libellula depressa (platbuik)

Waarneming op 30-05-1959, later niet meer aangetroffen. Prefereert zandgrond. In ons land ook voornamelijk algemeen in de Ardennen.

18. Libellula quadrimaculata (viervlek)

Dit is wel de best gekende libel, omdat zij soms in grote aantallen trekt. Zij vormen dan de beroemde libellenzwermen. Gemakkelijk herkenbaar aan de vier bruine vlekjes op de nodus van de vleugel, niet te verwarren met het pterostigma dat alle libellen (uitgezonderd Calopteryx) hebben. Soms zeer talrijk in het voorjaar in zandstreken (heide enz.). In de Polder nooit talrijk aanwezig. Ook in 1960 gevonden.

19. Orthetrum cancellatum

Algemeen in de Polder. Waargenomen op 05-07-1959 en in 1976, 1977 en 1978. Deze schuwte soort geeft de voorkeur aan open plassen en meren en is algemeen in ons land.

20. Sympetrum sanguineum

Volgens LIEFTINCK (1926) komt deze soort, waarvan de mannetjes prachtig bloedrood gekleurd zijn, vaak samen voor met de volgende, echter in geringere aantallen tegelijk, omdat zij beide voornamelijk plassen en grote moerasSEN verkiezen. In de Polder echter is S. sanguineum steeds veel algemener geweest dan S. danae. Zij was samen met S. vulgatum in 1978 en waarschijnlijk ook in 1977 de meest algemene Sympetrum. Ook waargenomen op 08-08-1959.

21. Sympetrum danae (zwarte sympetrum)

Iets kleiner en minder aan de aanwezigheid van water gebonden dan de vorige soort. Slechts waargenomen, en dan nog telkens in kleine aantallen, vanaf augustus 1978. In ons land nochtans een algemene soort; de dieren vliegen soms in massale aantallen bij heideplassen tijdens de maanden augustus en september.

22. Sympetrum flaveolum

Deze normaal typische heidelibellen zijn onmiskenbaar door de prachtige diepgele vlekken welke beide geslachten op de vleugels hebben. Men kon de soort in geweldige hoeveelheden vinden in 1975 en 1976. Het viel tijdens de droogteperiode van 1976 zeer duidelijk op dat zij in hun aktiviteit veel minder dan andere soorten afhankelijk zijn van de directe nabijheid van open water. LIEFTINCK (1926) schrijft : "Vrij algemeen in moerasSEN. (...) In sommige jaren ook gewoon in laagveen en kleigebied." 1975 en 1976 waren zulke jaren. In 1977 en 1978 werd de soort niet meer gevangen. Het waarom hiervan is niet duidelijk.

23. Sympetrum vulgatum

De in ons land algemeenste Sympetrum is ook in de Polder zeer talrijk en steeds aanwezig. Ook in 1960 waargenomen. Behalve aan het eind van de vliegtijd, wanneer zij ook op zandwegen e.d. toeft, vaak in het gezelschap van de volgende soort, is zij vrij sterk gebonden aan stilstaand, open water. Verder heeft zij geen ekologische voorkeur.

24. Sympetrum striolatum

Deze libel lijkt uiterlijk zeer sterk op de vorige; zij is echter veel minder gebonden aan de nabijheid van open water. Waargenomen in 1977 door L. VERLINDEN. In 1978 als zeer algemene soort in de Polder gevonden.

1.3. Besluit

Het overzicht dat we nu van de libellenstand in de Polder hebben, is wel vrij volledig te noemen. Uiteraard is verder onderzoek geboden, omdat evolutie in de populaties zeer waarschijnlijk voorkomt. Hoewel het aantal van 24 soorten niet klein is, blijft het toch voornamelijk door de massale aantallen van de meeste soorten dat de Polder zo waardevol is op het gebied van Odonata. De grote verscheidenheid van biotopen (open kleivennen, begroeide moerasSEN, broekbossen, grachten enz.) laat deze rijkdom toe.

1.4. Literatuur

- BEUKEMA : Libellentabel, NJN, 1964.
- D.J.N. : Libellenschluessel für die BRD, DJN, 1976.
- DUTMER : Libellen, verspreidingsgegevens naar waarnemingen 1966-69, in Tijdschrift van de Nederlandse Jeugdbonden.
- DUTMER & DUYM : Libellen, tabellen voor de Nederlandse imago's en larven, Jeugdbondsuitgeverij, 1974.
- HAMMOND, C.O. : The Dragonflies of Great Britain and Ireland, 1977, Curwen Books, London.
- LIEFTINCK, M. : Odonata Nederlandica, in Tijdschrift van de Nederlandse Entomologische Vereniging, 1926, p. 61-174, 185-226.
- MARTENS, K. : Een ruwe schets van de libellenstand in de Hobokense Polder, Beenbreek, 1976, nr. 2.
- MARTENS, K. : Enkele gegevens over de evolutie in de libellenstand in de Hobokense Polder, Beenbreek, 1976, nr. 7.
- ROBERT, P.A. : Les Libellules, 1958, Delachaux et Niestlé, Paris.
- SMIDT, E. : Aeshna viridis (Eversmann) in Schleswig-Holstein, BRD, in Odonatologica, 1975, nr. 2, p. 81-88.

(Koen MARTENS, L. Mastplein 19, 2710 HOBOKEN)

Tabel 1 : Waarnemingen (vangsten) van Odonata in de Hobokense Polder
1975-1978.

x = algemeen waargenomen

+ = zeer talrijk

2 = 2 exemplaren waargenomen (gevangen)

? = geen 100 % zekerheid

T = tandem

G = glimmer

m = mannetje

w = wifje

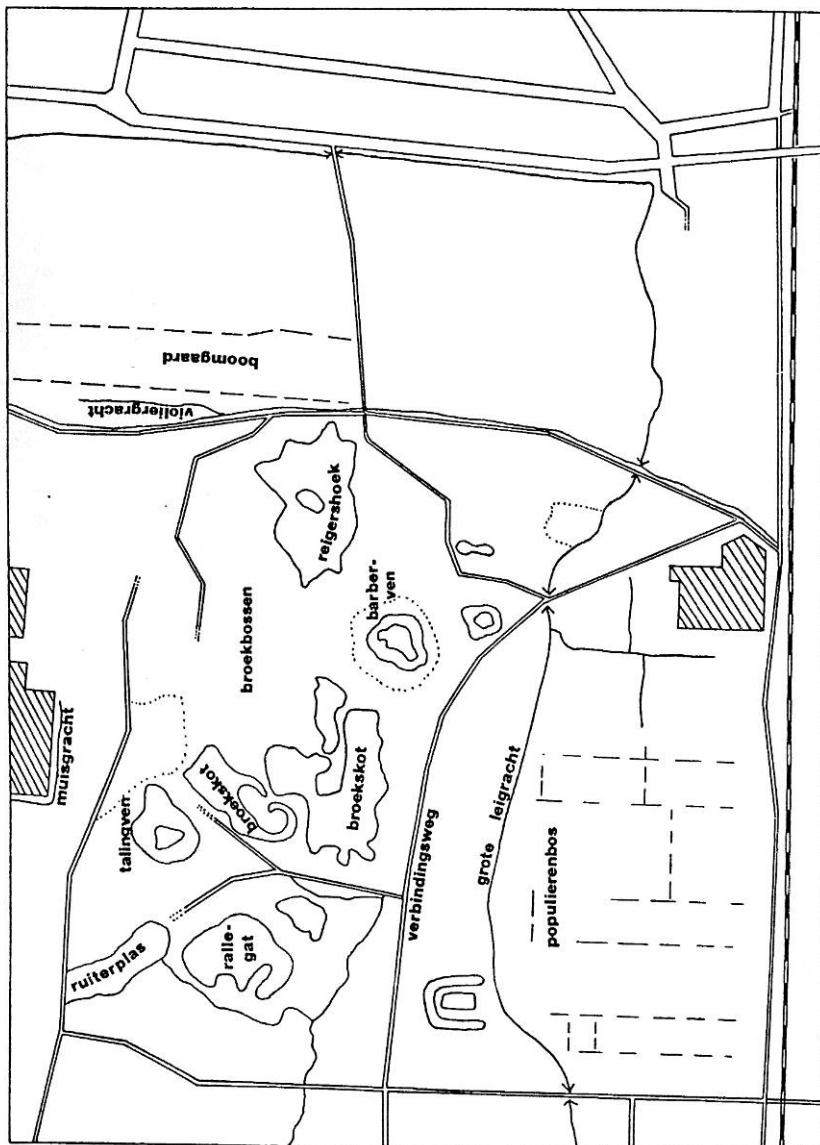

Fig. 2 : Plan van de Hobokense Polder

2. HETEROPTERA AQUATICA (WATERWANTSEN)

(Koen MARTENS)

2.1. Inleiding

In de loop van het jaar 1977 werd door L. VERLINDEN en in 1978 door K. MARTENS in vier van de voornaamste waterpartijen naar waterwantsen gezocht. Tijdens deze weinig diepgaande studie werden een veertiental stalen, genomen op verschillende data, onderzocht. Volgende verdeling werd bekomen :

augustus 1977 : algemeen	02-08-1978 : Barberven
14-09-1977 : algemeen	04-08-1978 : Ruiterplas
18-03-1978 : algemeen	Broekskot
31-03-1978 : Barberven	10-09-1978 : Broekskot
23-04-1978 : Violiergracht Ruiterplas	Violiergracht Barberven
07-05-1978 : algemeen	20-09-1978 : Violiergracht
	05-11-1978 : Broekskot

Er werden 15 soorten waterwantsen en 2 soorten oppervlaktwantzen gevonden. In 1978 werden echter geen oppervlaktwantzen onderzocht, zodat vooral van deze laatste groep zeker nog heel wat meer soorten aanwezig moeten zijn.

2.2. Bespreking van de waargenomen soorten

1. Gerris odontogaster

Een niet zo algemene soort in ons land. Waargenomen in 1977.

2. Gerris argentatus

Vrij algemeen op kleine, eutrofe wateren. Waarneming op 14-09-1977.

3. Ilyocoris cimicoides (platte waterwants)

In ons land algemeen op plaatsen met dichte plantengroei. Twee waarnemingen, telkens uit het Broekskot : op 04-08-1978 een nymph en op 10-09-1978 een volwassen mannetje.

4. Nepa rubra (waterschorpioen)

Alle waarnemingen van vroegere datum (o.a. 1976) uit het Broekskot..

5. Notonecta glauca (bootsmannetje)

Gevangen in het Barberven en de Violiergracht, op deze laatste plaats massaal. Zeer algemeen, bijvoorbeeld in mesotrofe vennen.

6. Notonecta viridis (tenger bootsmannetje)

Op 10-09-1978 gevangen in het Barberven en het Broekskot. Enkel algemeen te noemen in voedselarme wateren op zandbodem.

7. *Notonecta maculata* (bont bootsmannetje)

Antwerpen vormt een punt op de noordwestgrens van het verspreidingsgebied van deze normaal zuidelijke soort. Bijgevolg niet algemeen. Enige waarneming : 1 mannetje in het Barberven op 02-08-1978.

8. *Cymatia coleopterata* (brachyptere vorm)

Waargenomen op 05-11-1978 in het Broekskot. Eerste waarneming, mogelijk vroeger verward met larven van andere Corixidae door hun kleine afmetingen (3,5 mm). Algemene waterwants, bij voorkeur in open water.

9. *Corixa punctata*

Normaal algemeen in kleinere eutrofe of licht brakke wateren. In de Polder overal talrijk voorkomend.

10. *Corixa panzeri*

Buitende dienstrook enkel lokaal voorkomend. In de Polder een grote populatie in het Barberven, in andere plassen en grachten nog niet gevangen.

11. *Callicorixa praeustra*

In ons land algemeen. Schijnt instabiele (bijvoorbeeld wisselende waterstand) milieu's te prefereren. Algemeen in de Polder, voornamelijk Barberven en Violiergracht. Vooral dit eerste heeft inderdaad een zeer wisselend waterpeil; na de droge zomer van 1976 was het zelfs volledig uitgedroogd.

12. *Callicorixa producta*

Deze soort wordt vaak met de voorgaande verwisseld; vandaar dat de waarneming van het wijfje in het Barberven op 10-09-1978 niet 100 % vast staat, maar wel zeer waarschijnlijk is. De soort heeft een zeer noordelijke verspreiding (Noord-Europa, Siberië) en het zou dus een zeldzamevangst betekenen.

13. *Hesperocorixa linnei*

Zeer algemeen bij ons. In de Polder overal talrijk aanwezig.

14. *Hesperocorixa sahlbergi*

Slechts 1 wijfje op 10-09-1978 in de Violiergracht. De soort vermijdt brak water.

15. *Sigara striata*

Normaal zeer algemeen in eutrofe wateren, weinig in zwak brak water. Algemeen en talrijk in de Polder, voornamelijk in het Barberven en de Violiergracht.

16. *Sigara lateralis*

Ongeveer de algemeenste *Sigara*-soort in kleiige, tot licht brakke wateren met weinig plantengroei. Kan dan uiterst talrijk voorkomen. Vangsten van 23-04-1978 in de Ruiterplas waren inderdaad massaal te noemen : op sommige plaatsen werden tot circa 100 individuen per vierkante meter geschat.

17. Sigara stagnalis

Zoutminnende soort : in het binnenland enkel op ziltige plaatsen. Een mannetje in het Broekskot op 10-09-1978. Duidelijk niet algemeen in de Polder.

18. Sigara semistriata

Talrijk in mesotrofe vennen. Waargenomen op 14-09-1977 en een koppel-tje op 20-09-1978 in de Violiergracht.

2.3. Ekologie van het Barberven

Waterwantsen zijn ekologisch zeer sterk gebonden aan de fysische kwaliteiten van het water. Onderstaande tabel geeft een opsomming van de gevangen soorten en hun voorkeursbiotoop :

soort	waargenomen op			voorkeursbiotoop							
	31-03	02-08	10-09	1	2	3	4	5	6	7	8
<i>N. viridis</i>			x	x					x		
<i>N. glauca</i>		x		(x)	x				(x)		
<i>N. maculata</i>	x										
<i>C. punctata</i>	x	x	x			x	x				
<i>C. panzeri</i>	x			x					x		
<i>C. praeustra</i>	x		x								
<i>C. producta</i>			x							x	
<i>H. linnei</i>	x	x	x								
<i>S. striata</i>	x		x			x		(x)			
<i>S. lateralis</i>	x		x			x	x		x		

Tabel 2 : Waterwantsen van de Hobokense Polder (1978).

- 1 = oligotroof 5 = licht brak water
2 = mesotroof 6 = brak water
3 = eutroof 7 = sterk ontwikkelde plantengroei
4 = zoet water 8 = weinig ontwikkelde plantengroei

We kunnen dus afleiden dat alle vrij talrijk voorkomende soorten een weinig tot sterk zoutminnend zijn en dat er voornamelijk een voorkeur voor eutroof water bestaat. *N. viridis* vormt hierop een uitzondering, maar is dan ook niet algemeen in deze plas. Twee soorten verkiezen weinig begroeide delen. Het beeld dat we krijgen van het biotoop dat de soorten als groep prefereren (a.h.w. de kleinste gemene deler) komt inderdaad tamelijk goed overeen met de beschrijving van het Barberven zelf : enigszins brak water, begroeiing treedt enkel op aan de rand, een kleiige ondergrond.

2.4. Besluit

Nog veel onderzoek is vereist vooraleer we kunnen komen tot een vrij volledig overzicht van de voorkomende wantsen. Toch is het nu reeds zonder meer duidelijk dat de vennen van de Hobokense Polder op het gebied van waterwanten zeer interessant zijn en waarschijnlijk nog mooie waarnemingen kunnen bieden.

Soort	1977						1978									
	aug.	14 9	18 3	31 3	23 4	23 4	07 5	02 8	04 8	04 8	10 9	10 9	10 9	20 9	05 11	
<i>Gerris odontogaster</i>	X	X														
<i>Gerris argentatus</i>		X														
<i>Ilyocoris cimicoides</i>	-	-						Br	Br							
<i>Notonecta glauca</i>							B				V	V				
<i>Notonecta viridis</i>											Br		B			
<i>Notonecta maculata</i>							B									
<i>Cymatia coleopterata</i>																Br
<i>Corixa punctata</i>	X			B		V	X	B			Br	V	B	V		
<i>Corixa panzeri</i>	X			B												B
<i>Callicorixa praeustra</i>	X		X	B	R							V	B	V		
<i>Callicorixa producta</i>																B
<i>Hesperocorixa linnei</i>	X	X		B			X	B			Br	V	B	V		
<i>Hesperocorixa sahlbergi</i>												V				
<i>Sigara striata</i>	X	X	X	B		V								B	V	
<i>Sigara lateralis</i>					B	R	V				R		V	B		
<i>Sigara stagnalis</i>											Br					
<i>Sigara semistriata</i>		X														V

Tabel 3 : Verdeling van de waterwanten over de verschillende plassen:

X = algemeen
 B = Barberven
 Br = Broekskot

R = Ruiterplas
 V = Violiergracht

2.5. Literatuur

- MACFADYEN, A. : Animal Ecology, Aims and Methods, 2nd ed., 1963, Bath, Pitman Publishing.
- NIESER, N. : De Nederlandse water- en oppervlaktewantzen, 1974, WM 77, K.N.N.V., Hoogvliet.
- ODUM : Fundamentals of Ecology, 3rd ed., 1971, WB Saunders & Cie, London.

(Koen MARTENS, L. Mastplein 19, 2710 HOBOKEN).

3. COLEOPTERA AQUATICA (WATERKEVERS)

(Koen MARTENS)

3.1. Inleiding

In onderstaande tekst bespreken we waarnemingen van L. PEETERS (1960), L. VERLINDEN (1977) en K. MARTENS (1978). Hoewel soms op bepaalde plaatsen vrij grote aantallen kunnen voorkomen, zijn niet veel soorten gevangen : slechts 20 van de meer dan 200 soorten die bij ons kunnen voorkomen.

3.2. Bespreking van de soorten

1. Hygroba tarda (slijkzwemmer)

Waargenomen in 1960, sindsdien niet meer. Herkenbaar o.a. aan het piepend geluid dat de kever kan voortbrengen wanneer hij gevangen wordt. In stilstaand water met modderbodem.

2. Coelambus impressopunctatus

Waargenomen in 1977 en 1978 in de Violiergracht. Een algemene soort.

3. Hygrotus decoratus

Eén mannetje op 10-09-1978 in de Violiergracht. Zeer kleine kever, tot 2,5 mm, die enkel sporadisch waargenomen wordt in onze streken. Ge-woonlijk in vennen.

4. Hygrotus inaequalis

Vangsten uit 1978 in het Broekskot en de Violiergracht. Het is een algemene soort, iets groter dan de vorige.

5. Hydroporus palustris

Uit het grote geslacht Hydroporus zijn in de Polder twee vertegenwoordigers gekend. H. palustris werd in 1977 gevangen en is een zeer algemene soort.

6. Hydroporus pubescens

Waarneming op 10-09-1978 in de Violiergracht (determinatie : L. VERLINDEN). In onze streken een algemene soort.

7. Noterus clavicornis

Waarneming in 1977 en massaal in het Broekskot op 10-09-1978. Overigens een vrij algemene soort.

8. Noterus crassicornis

Waargenomen op 14-09-1977. Deze, zowel als de vorige soort, hebben weinig ekologische voorkeur.

9. Agabus bipustulatus

Waargenomen in 1960 en in 1977, niet in 1978. Normaal een zeer algemene soort in stilstaand of zwak stromend water.

10. Rhantus notatus

Gevangen in 1960, 1977 en 1978 in het Barberven en de Violiergracht.
Geen zeldzame soort.

11. Colymbetes fuscus

Een algemene soort, waargenomen in 1960 en in 1978 in de Ruiterplas.
Een mooie, vrij grote (17 mm) soort.

12. Dytiscus marginalis (geelgerande watertor)

De welbekende geelrand, een roofzuchtige 'reus' (35 mm), die telkens weer een spektakulaire waarneming betekent. Bekend uit 1960, maar nadien niet meer gevonden. O.a. door vervuilingen is deze vroeger zo algemene soort sterk achteruit gegaan.

13. Gyrinus caspius (schrijverke)

Eén mannetje op het Broekskot op 04-08-1978. Mogelijk komen nog andere soorten voor. G. caspius is niet algemeen.

14. Hydrous piceus (grote pikzwarte watertor)

Enkel gevangen in 1960. De soort is groot (38 mm) en voornamelijk plantenetend. Samen met de volgende soort behoren zij tot de kevers die er broedzorg op nahouden : zij spinnen een nestje voor de eieren. Omwille van dit gedrag ook 'grote spinnende watertor' genoemd.

15. Hydrophilus caraboides (kleine pikzwarte watertor)

Eveneens enkel in 1960 gevangen.

16. Hydrobius fuscipes

Algemene soort. Waarnemingen in 1977 en 1978 in de Violiergracht.

17. Enochrus testaceus

Waarneming in 1977. Een algemene soort.

18. Enochrus quadripunctatus

Eveneens enkel waarnemingen uit 1977. Deze soort is bij ons tamelijk zeldzaam te noemen.

19. Helochares obscurus

Waarneming in 1977, algemene soort.

20. Helochares lividus

Evenals de vorige soort enkel in 1977 waargenomen. Opmerking : beide vorige soorten worden door sommige auteurs als één soort beschouwd.

(Koen MARTENS, L. Mastplein 19, 2710 HOBOKEN).